

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Henr. Ioh. Nepom. Crantz S.C.A. Maiestat. Consiliar.
Institut. Med. Et Mater. Medic. Vindob. Profes. Pub. Ord.
Acad. Imp. Nat. Curios. Et Societ. Botan. Flor. Sodal.
Materiæ Medicæ Et Chirurgicæ ...**

Crantz, Heinrich Johann Nepomuk

[Wien], 1765

Mammalia.

urn:nbn:de:gbv:45:1-10178

MAMMALIA.

Mammis præcipue MAMMALIA cognoscuntur. Horum pleraque quadrupedia continentem inhabitant, dum vix nata pauca, sese intra pelagum subducunt L.

BESTIÆ.

APER, SUS. *Zoologorum* SUS. *Classis*
Natural. Mammalium. Ordo Bestiarum. *Germ.*
Schwein, Wildschwein. *Gallis* Cochon, Sanglier. *Anglis* Hog.

SUS dorso antice setoso, cauda pilosa. Duplex est domestica, & sylvestris; in usus alimentares adhibetur utraque, ut & utriusque porcellus, qui tenerior, minus viscidus, multum in mensis expertus: tum maialis. Domesticæ caro flaccidior, pinguior, glutiniosior, difficilis digestionis, multum nutrit; sylvestris firmior, ficior, cursu magis exercita, melior, priori facilius digerenda, tamen etiam robusta viscera deponit: fortissima fumo induratum lardum ut & perna, quam tamen crudam nonnulli cocta salubriorem habent. In hac familia sceminæ non optimæ. Una tertia transpirationem insensibilem minui ab esu carnis suillæ SANCTORIUS monuit, ut clarum, etiam inde morbos cutaneos generari, vel ab alia causa generatos intendi posse.

BRU-

BRUTA.

MANATI, seu VACCA MARINA. *Zoologorum* TRICHECUS. Classis Naturalis Mammalium. Ordo Brutorum. *Gallis* Lamentin. *Manati Italis*.

TRICHECUS *Manatus*. Carnem firmam bovinæ similem habet, esculentam, validam. Lapidis pulvis scrupuli dosi a nonnullis ad colicam laudatur.

GLIRES.

CASTOR *Zoologorum*. Classis Naturalis Mammalium. Ordo glirium. *Germ.* Biber.

CASTOR *cauda ovata, plana*. Validum alimentum est; cauda exquisitissima fanis. Cæterum juvenis annoliori præfertur. De castoreo medicamento alibi dicitur.

LEPUS *Zoologorum*. Classis Naturalis Mammalium. Ordo glirium. *Germ.* Has. *Gallis* Lièvre. *Anglis* Hase.

LEPUS *timidus, cauda abbreviata, auribus apice nigris*. Junior 6. 7. 8. mensium facile, sed exiguum, adultior annum superans, longe difficile, itidem exiguum nutrimentum concedit. Adhæc locis humidis viventes aliis minus utiles, minus saponi.

LEPUS CUNICULUS. *Germ.* Kaninichen. *Gallis* Lapin.

Cauda abbreviata, auriculis nudatis: præcedenti faciliior cibus, plurimis nationibus, maxime *Gallis* in usu;

ufu; ferus domestico præfertur. In illis media ætas laudabilis.

PECORA.

BOS. *Zoologorum.* Classis Naturalis Mammalium. Ordo Pecorum. *Germ.* Ochs. *Gallis* Beuf. *Anglis* Ox.

BOS cornibus teretibus, extrorsum curvatis, palearibus laxis. Diversis in regionibus carnem plus minusve sapidam habet; ex Hungaria nobis advectus optimus. Omnes fere ejus partes in alimentum cedunt, caro magnam vim alibilis extracti habet, docet id usus quotidianus, & experimenta *Clariss. GEOFFROY. Acad. de Sciences 1730.* Bubulam carnem stomacho sano convenire, difficilius digeri, digestam tamen præbere alimentum sanitate constanti præditis conveniens, *HORSTIUS de esculentis, & potulentis.* Caro vaccina non adeo sapida: tauri vix grata, nec tam boni alimenti, ut bovis juvenis, pinguis, bene nutriti. Extremæ enim ætates, ut in aliis non paucis, ita in his quoque vitiosæ sunt, mediæ optimæ, & saluberrimæ. Vituli juvenis caro, concoctionis facilis, & boni nutrimenti est, conducens delicatulis debilibus, assata tamen sæpius podagram provocat, *Acad. N. C. vol. IX.* juscula citissime in calore æstivo acescunt.

CAPRA *Zoologorum.* Classis Naturalis Mammalium. Ordo Pecorum. *Germ.* Ziege. *Gallis* Chèvre. *Anglis* Goad.

CAPRA *hircus*, cornibus carinatis, arcuatis: ut in priori, etiam in hac familia, hædus lætans 5. 6. *Crantz M. M. T. I.* E men-

mensium tenerior est, hircus pater difficillimæ digestionis, carnem habet etiam ob eximium fœtorem ingrati, raro mensis adhibitam. Etiam vilior capræ caro est, in Italia solum cognita, boni tamen esse alimenti Athleta THEBANUS hac solum vivens, & omnes robore superans, satis superque probavit.

CAPRA RUPICAPRA. *Germ.* Gamse. *Anglis* Gazel.

Cornibus erectis, uncinatis. Laudabilis alimenti est.

CERVUS *Zoologorum.* Classis Naturalis Mammalium. Ordo pecorum. *Germ.* Hirsch. *Gallis* Cerf. *Anglis* the Hartorstag.

CERVUS *elaphus, cornibus ramosis, teretibus, incurvis.* Lactantes optimi, his unius anni adolentes, tum duorum annorum iuvenes succedunt in mensarum deliciis. In adultioribus collum cum tribus primis costis exquisitum magis, aliæ magis duræ partes, & difficilis digestionis. Cervæ caro carne cervi deterior est, omnium deterrima catulientis.

CERVUS *Capreolus.* *Germ.* Reh. *Gallis* Chèvreuil. *Anglis* Roe-buck.

CERVUS *Cornibus ramosis, teretibus, erectis, summitate bifida.* Hujus caro optima, plurimi nutrimenti est.

CERVUS *Dama cornibus ramosis, compressis, summitatibus palmatis.* Iuvenis boni succi, & alimenti, adultior durior & difficilis digestionis; hircum non adeo fortiter olet, capreolo inferior semper.

OVIS

OVIS *Zoologorum*. Classis Naturalis Mammalium. Ordo pecorum. *Germ.* Schaaf. *Gallis* Mouton. *Anglis* Sheep.

OVIS *cornibus compressis, lunatis*. In hac familia ovis, & arietis foetus agnus, laudabilis maxime, si jam ætatem habet; iunioris enim caro glutinosa, viscosa, mali succi censetur. Cæterum quæ mediæ ætatis est, omnium optime assumitur debilibus, humectans, reficiens, etiam acrimoniam domans; vervecina caro, prout variis infecta plantis, quas animal voravit, valens, contusa, grata palato, & optimi & plurimi nutrimenti; deterioris & minoris ovis; durissima & ingratißima arietis.

OVIS *cornibus erectis, spirabilibus*. Hungariæ incolæ caro dura, tenax, mensis adhibetur aliorum defectu, difficilis est digestionis, nec multi alimenti.

A V E S

A C C I P I T R E S.

GARRULUS BOHEMICUS. *Ornithologorum* LANIUS. Classis Naturalis Avium. Ordo Accipitrum. *Germ.* Zuserl.

LANIUS *garrulus, remigibus secundariis, apice membranaceo, colorato, cauda integra*. Delicata avis, & expetita, boni succi, & alimenti.

E 2

ANSE-